

Katarzyna Klasa, Jerzy A. Sobański

**RECENZJA: TOMASZ SOBÓW. PRAKTYCZNA PSYCHOGERIATRIA.
ROZPOZNAWANIE I POSTĘPOWANIE W ZABURZENIACH PSYCHICZNYCH
U CHORYCH W WIEKU PODESZŁYM***

*Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2010.

Monografia Tomasza Sobowa jest kolejną, pięknie wydaną przez Continuo pozycją trafiającą w tym roku na rynek i – miejmy nadzieję – na półki wszystkich osób już zainteresowanych, oraz tych jeszcze (przed lekturą) nie interesujących się szerzej psychogeriatricą. Oczywiście to nie strona graficzna (notabene staranna i przemyślana, np. w sposobie zaznaczenia trzech podstawowych części opracowania) decyduje o wartości omawianej książki.

Jak pisze sam Autor we wstępie, Jego celem było przekazanie nie tylko informacji przydatnych w codziennej praktyce, ale także sposobu myślenia o osobach starszych - nie w kategoriach „opornych” na leczenie „przypadków”, ale indywidualnych, osadzonych w specyficznych warunkach życiowych jednostek, w odniesieniu do których możliwa i uzasadniona jest postawa klinicysty nacechowana poczuciem sensowności wkładania wysiłku terapeutycznego i nadziei na uzyskanie korzystnych zmian. Lekturze całej książki towarzyszy wprowadzony przez Autora duch szacunku do pacjentów, ich przeżyć i problemów.

Jak wspomniano, monografia podzielona została na trzy podstawowe części: I. Diagnostyka kliniczna w psychiatrii wieku podeszłego, II. Zaburzenia psychiczne u osób w wieku podeszłym: epidemiologia, etiopatogeneza, kryteria diagnostyczne i zasady postępowania i III. Postępowanie terapeutyczne w psychiatrii wieku podeszłego. W części pierwszej Autor przybliży m.in. zasady uzyskiwania zgody na badanie psychiatryczne i jego przebieg, wraz z praktycznymi wskazówkami adekwatnego postępowania wobec chorego, zbierania wywiadu – w tym np. dotyczącego nadużywania alkoholu i leków, oceny „przyłóżkowej” funkcji poszczególnych pól mózgu. Szczególnie godny polecenia jest rozdział traktujący o diagnostyce różnicowej i typowych trudnych sytuacjach diagnostycznych (rozdział 5), zilustrowany starannie wykonanymi opisami przypadków klinicznych.

Część II monografii dotycząca epidemiologii, etiopatogenezy, kryteriów diagnostycznych i zasad postępowania klinicznego omawia kwestie zaburzeń świadomości, zespołów otępiennych, w tym choroby Alzheimerera, otępień naczyniopochodnych, z ciałami Lewy'ego i w chorobie Parkinsona, otępienia czołowo-skroniowego, otępień mieszanych i atypowych. Bardzo interesujący jest podrozdział o możliwych nefarmakologicznych i farmakologicznych możliwościach zapobiegania otępieniom, następnie podrozdziały poświęcone depresji i zaburzeniom afektywnym, lękowym, adaptacyjnym i związanym ze stresem (Autor zwraca też szczególną uwagę na zagadnienie żałoby), zaburzeniom pod postacią somatyczną, schizofrenii i zespołom urojeniowym, zaburzeniom osobowości, uzależnieniom, oraz - szczególnie dotyczącym populacji osób w wieku podeszłym - zaburzeniom psychicznym występującym w przebiegu chorób somatycznych.

W części III: Postępowanie terapeutyczne w psychiatrii wieku podeszłego, Autor pisze o farmakoterapii (szczegółowo lecz przejrzysto), biologicznych metodach nefarmakologicznych – elektrowstrząsach, terapii światłem, wspomina także metody wciąż znajdujące się na etapie eksperymentów terapeutycznych jak np. przezczaszkowa stymulacja magnetyczna, oraz o metodach neurochirurgicznych a także o psychoterapii. Szczególnie wartościowy jest tu starannie przygotowany rozdział dotyczący elektrowstrząsów, zwłaszcza wobec wspomnianego zresztą przez Autora braku aktualnych zaleceń Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego dotyczących procedur bezpieczeństwa przy ich stosowaniu.

Rozdział dotyczący psychoterapii w psychogeriatrici oprócz przybliżenia omawianej problematyki, tj. możliwych trudności w psychoterapii osób starszych, metod i celów terapii, w tym form opracowanych dla osób z otępieniem, zwraca uwagę na bardzo istotną kwestię, mianowicie rzadsze niż w grupie osób młodszych stosowanie psychoterapii. Autor wspomina tu również o temacie często pomijanym w myśleniu o osobach w wieku podeszłym, a także w myśleniu w kontekście klinicznym wielu schorzeń, tj. o seksualności pacjentów.

Pracę uzupełnia indeks omówionych leków, oraz piśmiennictwo podzielone na polskojęzyczne (23), podręczniki i monografie wydane w j. angielskim (20), oraz referencyjne artykuły poglądowe (40).

Podsumowując – omawiana monografia stanowi doskonały przykład połączenia wiedzy klinicznej praktyka i naukowca, którego owocem jest pozycja mająca wszelkie predyspozycje do uzyskania statusu „niezbędna”.